

or processes by the social subject, it is stipulated that new relationships about information are formed while transforming into information stage of the society's development. The network character of the interaction penetrates in the social relationships of all levels – from intergovernmental to everyday. The socio-philosophical investigation of the information society and main tendencies of its development by evolutionary research of the social aspects of the main parties of this notion lets affirm that information society is a socio-philosophical concept, which observes production and information using as the dominant of the community's development.

It is shown, that socio-philosophical analysis of the information society foresees not only clarification of its essential characteristics but also condition's detection of the certain community ability, which are implicitly existent in the sense horizon. In this case it is necessary to illuminate not only economic multiplier of the information-communication but also ontological and moral-ethical components.

Keywords: information society, the network society, information, information – communication technology, ontology.

Надійшла до редколегії 28.02.2013 р.

УДК 1 (091); 141. 32

Д. Ю. Снітько

Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ М. ГАЙДЕГГЕРА

Аналізується опозиція діяльності й бездіяльності людини на предметі філософії М. Гайдеггера. Особливу увагу приділено переосмисленню німецьким мислителем самих понять «діяльність» і «бездіяльність» та співвідношення даних феноменів. Крім того, автор статті звертається до аналізу сутності та основних чинників людської бездіяльності в екзистенційному вимірі.

Ключові слова: присутність, екзистенція, діяльність, бездіяльність, «власний» і «невласний» способи існування, забуття буття.

Пасивність особистості, споживацтво, індиферентність, інертність, лінь та апатія набувають масового характеру в сучасному українському суспільстві, що становить небезпеку не лише для суспільства в цілому, але і для окремої людини, оскільки згадані феномени несуть в собі деструктивні моменти. Вивченню феномену бездіяльності людини як її екзистенціалу приділяється мало уваги, тому дослідження сутності й чинників феномену бездіяльності, його екзистенційних аспектів та співвідношення із діяльністю людини постає в якості актуального завдання для сучасного філософського знання.

В даній статті бездіяльність людини досліджується через її відношення до діяльності на предметі філософії Мартіна Гайдеггера. Творчості німецького мислителя присвячена велика кількість досліджень, серед яких можна виділити роботи таких авторів як А. С. Богомолів, В. В. Бібіхін, П. П. Гайденко, І. С. Нарський, Г. М. Тавризян, В. А. Подорога та інших, що висвітлювали антропологічний аспект філософії німецького мислителя. Серед сучасних вітчизняних дослідників, які зачіпають антропологічну проблематику в контексті філософії М. Гайдеггера, слід зазначити В. А. Колоярцева, А. М. Малівського, Б. М. Поліщука, С. Шевченка. Проте, в роботах згаданих дослідників майже повністю відсутній аналіз антропології М. Гайдеггера в контексті проблеми співвідношення діяльності та бездіяльності людини.

Загалом тема співвідношення діяльності і бездіяльності людини поставала в якості предмету дослідження як у закордонних авторів (Г. Арендт, Е. Фрома, Г. Марселя, П. Шульца, Л. Свендсена, П. Козловські, А. Турена тощо) так і в роботах авторів пострадянського простору (роботи А. І. Бойка, Г. В. Воронової, А. П. Мальцевої, С. А. Нікольського та ін.). Проте, недоліком попередніх досліджень є те, що феномен бездіяльності людини розглядався або побічно або поза екзистенційним контекстом.

Метою даної статті є аналіз розуміння М. Гайдеггером сутності і співвідношення діяльності й бездіяльності людини в екзистенційному вимірі. Для реалізації мети необхідно виконати наступні завдання: 1) проаналізувати зміст самих понять «діяльність» і «бездіяльність» в контексті філософії М. Гайдеггера; 2) звернути особливу увагу на феномен бездіяльності людини в його екзистенційних аспектах; 3) виокремити екзистенційні причини й чинники людської бездіяльності.

Мартіном Гайдеггером було здійснено переосмислення класичної опозиції діяльності й бездіяльності, що традиційно розумілась як протиставлення практичної та теоретичної (споглядальної) активності людини. Німецький філософ був незадоволений подібним тлумаченням, оскільки як практичне, так і теоретичне ставлення до світу передбачає суб'єкт-об'єктне протистояння. Останнє суперечить уявленню філософа про людину як присутність (Dasein), тобто, як буття-в-світі [2, с. 176,300]. Зважаючи на вихідну цілість присутності як буття-в-світі, розрізнення та протиставлення практичної і теоретичної діяльності здається штучним та невідповідним до самого феномену присутності, адже у випадку і практичної, і споглядальної діяльності мова однаково йде про власне буття

людини.

Про необхідність переосмислення поняття діяльності М. Гайдеггер виразно говорить і на початку свого «Листа про гуманізм»: «Мы далеко еще не продумываем существо деятельности с достаточной определенностью. Люди видят в деятельности просто действительность того или иного действия. Его действительность оценивается по его результату. Но существо деятельности в осуществлении. Осуществить значит: развернуть нечто до полноты его существа, вывести к этой полноте, *producere* — про-из-вести» [5, с. 192]. Наведені слова дають досить повне уявлення про той смисл, що вкладав німецький філософ у поняття «діяльність»; цей смисл відрізняється від поширеного, пов'язаного із «практичністю» та «ефективністю» уявлення про діяльність і акцентує на мисленні як найвиразнішому та найсуттєвішому типові людської діяльності.

Важливим аспектом діяльності постає також творчість, оскільки саме через мислення буття самої людини набуває дійсності, тобто, реалізується, твориться у вчинку. Людина розуміється М. Гайдеггером як сутнісно вкорінена в дії, оскільки саме дія є способом існування людини в світі і витворює її самість, а тому вона і може бути сутнісно витлумачена саме як дія. Тому, для Гайдеггера буття собою означає сам процес вчинку, дії, а не сукупність певних рис особистості, її здібностей чи талантів [6, р. 223-224]. Дія постає як дещо первинне щодо будь-яких ідентичностей, адже саме вчинок стверджує свободу людини і можливість обирати будь які способи існування та ідентичності.

Наведене вище розуміння діяльності радикально відмінне від суто практичного її розуміння. Зауважимо, що в своєму центральному творі «Буття і час» М. Гайдеггер навіть навмисно уникав терміну «діяльність», застосовуючи замість того поняття «вчинок», що, в свою чергу, пов'язується не стільки (і не тільки) із практикою та «конкретною» (трудовою чи якоюсь «ефективною») діяльністю, а, скоріше, із екзистенцією присутності та її здатністю відповідально ставитись до власного буття. Більше того, німецький філософ наполягав на необхідності розширеного осмислення діяльності, що включало б не тільки активні, але й пасивні аспекти даного феномену, звертаючи увагу на їх недослідженість.

Діяльність в філософії Мартіна Гайдеггера постає як здійснення, актуалізація потенційного, є, по суті, виведенням істини у стан очевидності із стану прихованості через мислення і вчинок. Людина як просвіт буття, засвідчуючи щось у своїй присутності через його неприхованість, очевидність і дійсність, стверджує його буття через власний вчинок. У зв'язку із цим згадаємо про поняття горизонту у М. Гайдеггера як екзистенційної схеми людини, що виступає необхідною передумовою збереження людини в її існуванні перед обличчям «хаосу» світу [3, с. 250-251]. Діяльність, відтак, постає в якості екзистенціалу людини, в якості її екзистенційної потреби, як робота по здобуттю істини, що може виступати тривким підґрунтям людського існування загалом; бездіяльність же виявляється забуттям екзистенції, забуттям істини.

Отже, переосмислення сутності діяльності й бездіяльності людини та їх співвідношення здійснювалось німецьким мислителем через аналіз людської екзистенції, точніше, через аналіз «власного» та «невласного» способів буття присутності. «Невласний» спосіб буття людини характеризується М. Гайдеггером як «падіння в публічність». Останнє означає забуття власних можливостей присутності (серед яких найбільш своя – здатність померти) та спрямування власного буття до можливостей, визначених повсякденністю публічності. Повсякденність «людей» відзначається тим, що вона фактично не надає, а віднімає можливості у присутності, оскільки вже, ніби, наперед про все знає і все вирішила. Повсякденні «можливості людей» стосуються лише наявного підручного суцього, що вимагає турботливого ставлення і саме цим присутність, в модусі свого падіння, постійно стурбована. Зрештою, весь світ та всі інші, присутні в ньому, сприймаються як наявне підручне, яким прагнуть оволодіти і лише тому прагнуть мати із ним справу.

Впевненість в тлумаченнях «людей» веде до нехтування в розумінні людиною себе і світу, а також і до свого роду впевненості та заспокоєності, оскільки тепер присутність, ніби, напевно знає, що треба робити і як діяти. Проте, така позірна заспокоєність породжує зовсім не спокій, а заклопотаність безліччю справ і турботливість з метою приховати від присутності її власні можливості, що здатні її нажахати. В заспокоєності, отже, присутність впадає у відчуження від своєї власної здатності бути і в цьому смислі залишається бездіяльною.

В тлумаченні публічності практична заклопотаність, «ефективна» діяльність та «конкретне життя» постають як взірєць та смисл існування, тоді як прагнення присутності до власної здатності бути собою представляється пересудами як занепад особистості та її бездіяльність. В даному випадку, відбувається перестановка, обертання смислів через те, що падіння присутності в «люди» характеризується відсутністю розуміння, тобто відхиленням від істини, і діяльність у істинному смислі виявляється бездіяльністю. Саме «люди» постають для М. Гайдеггера втіленням відчуженої від самої себе присутності.

Отже, в істинному, екзистенційному смислі, бездіяльність людини постає як відмова присутності від своєї власної здатності бути, від власних вільних можливостей, від мислення, та її падіння в «невласний» спосіб буття. Зведення можливостей людини лише до доступного підручного призводить до трансформації її здатності бути так, що ця здатність постає переважно як «голе бажання», що майже не осмислюється і ніколи повністю не приносить відчуття задоволеності, породжуючи все нові й нові бажання. В такий спосіб народжується споживацтво і відтоді присутність не бачить і не створює власні можливості, а покійно слідує за бажанням та потягом, добровільно нехтуючи свободою [2, с. 195].

М. Гайдеггер звертає увагу на той факт, що сутнісною рисою повсякденності виступає саме характерна бездіяльність – пригнічена нудьга, навіть відсутність настрою та апатичність, за яких саме буття присутності становиться для неї обтяжливим. Причин таких пригнічених станів, стверджує мислитель, присутність, як правило, не може знати, оскільки настрої, як фундаментальний екзистенціаль присутності, є первинним щодо розуміння чи споглядання і раптово демонструє в настрої буття присутності в її «ось» та «як воно» [2, с. 134-136]. Більше того, онтологічно настрої постає первинним не тільки щодо розуму, але й щодо волі та бажання людини, що демонструє другорядний статус волі щодо онтологічного зв'язку буття й присутності.

Отже, апатичність та бездіяльність є характерними ознаками відчуженої присутності. В настрої, але без належного розуміння й усвідомлення, присутність відкриває власне «ось» та залишається пригніченою, оскільки так вона розмикає своє реальне положення як відчуженої присутності, що впала в «невласний» спосіб буття. Невласний спосіб буття характеризується постійним споживанням зовнішнього як нового, що тільки й цінне в якості нового й ще не пізнаного, не підкореного. В такий спосіб споживання та постійного перестрибування від одного до іншого, присутність намагається «забутись в світі» [2, с. 172].

Отже, від чого прагне втекти присутність? В чому причина такої втечі від себе, самовідчуження і екзистенційної бездіяльності?

Передусім нагадаємо, що Мартін Гайдеггер вважав, що присутність початково тлумачить себе як піклування (суга). Даний феномен настільки фундаментальний, що німецький мислитель вважає його навіть підґрунтям для воління і прагнення. В контексті «власного» та «невласного» способів буття, мислитель веде мову і про два види піклування: 1) заклопотаність; 2) дбайливість [2, с. 183, 194, 199]. Стосовно заклопотаності дещо вже було сказано, тому зазначимо лише, що турботливість, заклопотаність схильна знімати клопіт та труднощі з іншого і ставати, відтак, на його місце. В такий ситуації інший не тільки втрачає можливості бути самим собою, наважуючись та рішаючись, а ще й стає пасивним та залежним, тобто підвладним, оскільки за нього вирішує інший. Цій турботливості протистоїть дбайливість, що відстоює можливості іншого щодо його екзистенційного вміння бути, тим самим не знімає відповідальності із нього, а повертає його до піклування про своє власне буття, тобто робить діяльним в екзистенційному смислі.

Грунтована в піклуванні, присутність прагне до того із чим можна мати справу, про що можна піклуватись, сподіваючись здобути хоч би якусь владу над світом, який її безмежно жахає. Жахається ж присутність самого свого буття-в-світі, бо жах постає в якості загрози із боку буття-в-світі. Проте, як сказано вище, присутність постійно намагається втекти від усвідомлення цього жаху. З іншого боку, сам по собі усвідомлений жах здатен вирвати (хоча б і не надовго) присутність із повсякденності людей, оскільки остання тепер не здатна пояснювати присутності її саму. Таким чином, жах виконує подвійну функцію: по-перше, жахає присутність та веде її до відчуження від світу та від себе; по-друге, створює для присутності можливість пояснити себе окремо від усіх інших та світу, виходячи із самого себе, бо «тревога уединяет и тем размыкает присутствие как «solus ipse», показуючи власне та невласне існування як можливості людини [2, с. 187, 188].

Отже, людина біжить у повсякденність, клопіт і розваги саме від страху і власних екзистенційних можливостей. В феномені страху мають свою основу відчуження від світу, від себе, що породжують нудьгу, апатію, відчай і тугу. Наприклад, нудьга як постійне відчуття, що переслідує особистість, сутнісно постає як нудьга від самого себе (на чому зауважував, зокрема, Отто фон Більнов) Прагнення позбутись нудьги через розсіяння, споживання й розваги постає як активність, що спрямована на уникнення тривожності власного буття.

Оскільки присутність, жахаючись, як правило губиться в людях і стає відчуженою від себе і від світу, вона, відтак, повинна ще себе сама віднайти. Показати присутності її саму може лише її власне само-тлумачення, що постає як голос совісті. М. Гайдеггер відмежовує феномен совісті від усяких теологічних, біологічних чи психологічних

інтерпретацій. Совість дає присутності зрозуміти саму себе, і пов'язується із провинною, бо присутність в основі свого буття постає вже винуватою як сигнал того, що назріває чи вже відбулося відчуження, падіння в «невласне» існування, адже «присутність кличе в совісті саму себе» [2, с. 275]. Совість кличе присутність, що має стати тихою, кличе назад до тиші самого себе. Цей поклик проявляється як відчуття «не-по-собі», що М. Гайдеггер характеризує навіть як фундаментальну рису буття присутності. Відтак, совість постає як поклик дбайливості щодо самого себе; невласний же спосіб буття присутності характеризується саме тим, що поклик совісті не почутий.

Зрозуміти поклик совісті означає здатність мати совість та прислухатись до неї і сутнісно постає як певна рішучість – «молчаливое, готовое к ужасу бросание себя на самое свое бытие виновным ...» [2, с. 296-297]. Таким чином, рішучість пов'язується із власною істиною присутності, тобто із її самістю. Присутність, що рішилась, не просто передбачає себе в певній ситуації, а ставить себе в неї і тим самим вчиняє, діє. Мислитель в даному випадку навмисно говорить про «вчинок», а не про «діяльність» і фактично переосмислює класичне протистояння діяльного й споглядального, роблячи акцент не на першому чи другому, а на діяльності свідомості як рішучості і вчинку. (Треба зауважити, що М. Гайдеггер говорить про два типи рішучості: 1) новоєвропейське розуміння, згідно із яким рішучість пов'язується із волею і суб'єктивністю, постаючи як воля мати волю; 2) давньогрецьке розуміння рішучості, що ґрунтована в істині і можлива через таке ставлення до буття, що характеризується як «благоговійна приязнь», поєднана із благоговійним острахом [4, с. 164, 167]. Саме другий тип рішучості постає для Гайдеггера взірцем).

Вихід із невласного способу існування присутності можливий через заступання в свою власну можливість смерті, що долає «скаменілість» та бездіяльність присутності, відсікаючи всі нав'язані можливості на користь власних. В ситуації заступання присутність постає відокремленою від «людей» та від звичної «турботливої турботи» щодо зустрічного в світі суцього, постає як сама в собі впевнена і така, що жахається «свободи до смерті» [2, с. 266]. Піклування не чуже такому буттю, проте воно постає відтепер не як відчужена турботливість, а саме як дбайливість, як «власний» спосіб буття і дії людини. Заступання в рішучість мати совість фактично змінює спосіб буття присутності так, що вона дозволяє «бути» іншим в їх найбільш своїй буттєвій можливості, перебуває в «заступнически-освободительной заботливости». Таким чином, народжується справжня взаємність всупереч хитким стосункам двозначності та використання «людей».

В контексті згаданого вище самовідчуження людини варто нагадати, що сутність присутності Мартін Гайдеггер бачив саме у часовості, а тому, «растрачиваясь, присутствие тратит само себя, т.е. свое время» [2, с. 333]. Маючи час і розпоряджаючись ним, присутність має себе в якості своїх можливостей. Вбиваючи час, присутність, отже, вбиває і себе, – ще одне підтвердження зв'язку між самовідчуженням та бездіяльністю, оскільки марнування часу є характерною рисою бездіяльної людини. Німецький мислитель серед трьох модусів часовості надавав великого значення майбутньому і теперішньому: майбутнє уможлиблює можливості, проте присутність існує лише в теперішньому. Падіння ж присутності до наявного та людей актуалізує такі два модуси часовості як «наступаюче» та «минуле». Іншими словами, відчужена від себе присутність, що впала в бездіяльність невласного існування, переймається мріями-бажаннями та спогадами, тоді як присутність, що заступила в рішучість, витягає себе із падіння саме заради «ось» в «миттєвість-ока» теперішнього [2, с. 328].

Питання про нехтування людиною теперішнім, а разом з тим і власною екзистенцією пов'язано із тим, що людина звертається лише до суцього, позбавляючи уваги його буття, не питаючи про те, що суще є і як воно є. Людина забуває буття, відчужуюються від буття і не перебуває більше при ньому. Забування ототожнюється М. Гайдеггером не тільки із прихованістю буття, але й із самовідчуженням людини, оскільки «забывающий не просто забывает забываемое, но заодно и себя самого как того, от которого забытое ускользает» [4, с. 158]. Для позначення феномену забування як процесу відхилення від неприхованості, М. Гайдеггер вживає термін «забуття» (Vergessen, гр. λήθη). Забуття постає властивістю буття, так само як і неприхованість (гр. ἀλήθεια), а тому причиною забуття не є лише людина та її воля чи розум. Проте, забуття прямо стосується сфери діяння, оскільки і людина, і речі, що вона споглядає, відтоді не перебувають і не діють в світлі істини.

Питання про причини забуття буття стає одним із центральних в антропології М. Гайдеггера. А. Г. Дугін, аналізуючи філософію німецького мислителя, зазначає, що причиною забуття буття постає самосвідомість людини як суцього, що протиставляє себе усякому іншому суцього. Оскільки людина також є видом суцього, то вона протистоїть також і сама собі. В такому випадку ми бачимо подвійне відчуження (від світу і від себе), що

лежить в основі буття самої людини і постає її сутнісною рисою [1, с. 93, 94]. Погодившись із наведеною тезою, все ж зауважимо, що А. Г. Дугін випускає з поля зору відповідь самого Мартіна Хайдеггера: забуття пов'язане із турботою і піклуванням, а «исходное единство структуры заботы лежит во временности» [2, с. 327]. Таким чином, саме часовість людського існування, усвідомлення людиною власної тимчасовості та конечності є першопричиною жаху, відчуження, падіння в «люди», піклування про суще та забуття буття.

Усвідомлення людиною власної тимчасовості, покинутості й відсутності будь-яких відповідей на екзистенційні питання, відкриває таку суттєву рису присутності як свобода. Іншими словами, людина приречена на свободу і сама має розпорядитись власним існуванням. Проте, саме абсолютна свобода людини дає їй можливість рухатися або в напрямку відчуження і протистояння із світом, або ж у напрямку до буття, що й становить її сутнісну природу. За відсутності відповіді на питання про сенс і мету власного існування, людина може прийти до певної альтернативи, що втім не повертає її до власного способу існування: 1) все залежить лише від волі і сили людини; 2) буття людини підкоряється фатуму і нічого змінити не можна.

Феномен волі не є чимось первинним по відношенню до факту присутності і настрою, тому акцентування волі в якості основного принципу в існуванні людини призводить лише до нігілізму і всіх його негативних наслідків, що супроводжують невласне існування людини. Тому, власна воля не може виступати в якості орієнтира в існуванні людини. Що ж до фаталізму треба сказати, що М. Хайдеггер пов'язував пасивність і бездіяльність присутності саме із фаталізмом та безвідповідальністю, коли сама людська свобода ставиться нею під питання, а присутність тільки те й робить, що уникає власних екзистенційних можливостей і рішень, що їй «... позволяет погрузиться в чистое бездействие и ускользание от всего» [3, с. 173]. Альтернативою як вольовому так і фаталістичному рішенню питання про смисл існування присутності є орієнтація не на волю чи на суще, а спрямованість до буття, що передбачає «благоговійні приязнь та острах» щодо нього [4, с. 164, 167].

Отже, невласний спосіб буття характеризується розсіянням в справах, заклопотаності чи пасивності, тоді як власний спосіб існування набуває цілісного та цілеспрямованого характеру і постає саме як екзистенційна активність. Невласний спосіб буття постає як бездіяльний, оскільки заклопотаний безглуздими справами, а власний спосіб буття постає як діяльний, оскільки має смисл. Доки життя триває як перманентний процес само-розбудови і само-творення особистості, воно має напрям і є автентичним способом її існування. Проте, повернення до самості передбачає не просто виокремлення себе із «людей» і публічності та повернення до «Я», а означає повернення до буття, до світу, оскільки людина сутнісно постає як буття-в-світі.

В якості висновків зазначимо, що М. Хайдеггер переосмислив класичне уявлення про діяльність, по-перше, розглядаючи її в тісному взаємозв'язку із людською бездіяльністю, а по-друге, ствердивши в якості сутнісно людської діяльності активність мислення та ґрунтований на ньому вчинок як сутнісні прояви творчості, мислитель розумів діяльність в екзистенційному смислі. Так само, М. Хайдеггер акцентував і на екзистенційному смислі феномену бездіяльності, що, відтак, розуміється ним як самовідчуження, забуття людиною себе, своїх екзистенційних можливостей та буття загалом. Основними чинниками екзистенційної бездіяльності людини постають жах перед буттям-в-світі, падіння в публічність та забуття буття, що супроводжується такими феноменами як заклопотаність, нудьга, апатія, безвідповідальність, безупинне споживання та розсіяння в розвагах. Залишається без відповіді питання про можливість подолання людиною екзистенційної бездіяльності, а тому воно може бути предметом подальших досліджень.

Бібліографічні посилання:

1. Дугін, А. Г. Мартин Хайдеггер: философия второго Начала / А. Г. Дугин. – М. : Академический Проект; Фонд «Мир», 2010. – 389 с. – (Философские технологии).
2. Хайдеггер, М. Бытие и время / Мартин Хайдеггер; пер. с нем. В. В. Библихин. – М. : Ad Marginem, 1997. – 438 с.
3. Хайдеггер, М. Ницше. Т. 1 / Мартин Хайдеггер; пер. с нем. А. П. Шурбелева. – СПб. : «Владимир Даль». – 2006. – 610 с.
4. Хайдеггер, М. Парменид / Мартин Хайдеггер; пер. с нем. А. П. Шурбелева. – СПб. : «Владимир Даль», 2009. – 384 с.
5. Хайдеггер, М. Письмо о гуманизме / Мартин Хайдеггер // Хайдеггер, М. Время и бытие: Статьи и выступления; пер. с нем. – М. : Республика, 1993. – С. 192 – 220. – (Мыслители XX в.).
6. Guignon, Charles B. Authenticity, moral values, and psychotherapy / The Cambridge companion to Heidegger / [Edited by Charles B. Guignon]. – New York, Cambridge University Press, 1993 – p. 215–239. – (Cambridge companions to philosophy).

Снитко Д. Ю. Деятельность и бездеятельность человека в философии М. Хайдеггера.

Анализируется оппозиция деятельности и бездеятельности человека на предмете философии М. Хайдеггера. Особое внимание уделено переосмыслению немецким мыслителем самих понятий

«деятельность» и «бездеятельность» и их соотношения. Кроме того, автор статьи обращается к анализу сущности феномена бездеятельности и основных факторов, его обуславливающих.

Ключевые слова: присутствие, экзистенция, деятельность, бездеятельность, «собственный» и «несобственный» способы бытия, забвение бытия.

Snit'ko D. Human activity and inactivity in M. Heidegger's philosophy.

The subject of this article is M. Heidegger's analysis of the essence and nature of human activity and inactivity in an existential dimension. For the realization of this aim necessarily to execute next goals: 1) analysis of the matter of the notions «activity» and «inactivity» in the context of philosophy by Martin Heidegger; 2) to apply to the analysis of human inactivity and its existential aspects; 3) to demonstrate clearly basics causes and factors of human inactivity.

Martin Heidegger had been made the reinterpretation of classical opposition of human activity and inactivity that was explained how contradistinction between practice and contemplation. Martin Heidegger has understanding human activity in existential sense. At first, the philosopher had consider the human activity in close connection with an inactivity; secondly, M. Heidegger had affirm how true human activity the activity of the thought and based on it deed that he has explain how the creative manifestations. Therefore, human activity in Martin Heidegger's philosophy explain how the realization and actuality of the potentiality, how the manifestation of truth and it coming out from closedness and concealment. In this case the point is that the thought discovering something that show the truth.

The reinterpretation of senses of human activity and inactivity and its relationship was realized by M. Heidegger through analyze of humans ways of existence that is that «authentic» and «inauthentic» modes of being. Inauthenticity is characterized by «falling into public» and «forgetting». Where inauthentic existence is lost in the dispersal of making-present, an authentic life is lived as a unified flow characterized by cumulativeness and direction.

As projection, Dasein is always already taking some stand on its life by acting in the world. Understood as agency, human existence is ahead of itself in two senses: human competent dealings with familiar situations sketch out a range of possibilities for how things may turn out in the future; each of our actions is contributing to shaping our lives as people of specific sorts. Moreover, M. Heidegger emphasized on existential sense of human inactivity that he has explained how a self-alienation, forgetting of being and yourself in average everydayness.

Fundamental factors of human existential inactivity are the fright and anxiety about being-in-world that evolves to the falling into public and forgetting of being. This phenomena conduct with different manifestations of passivity – the thoughtlessness, preoccupation, boredom, apathy and perpetual consumption. The activity in existence sense is the thought about being, the existence by being and creative doing.

Keywords: Dasein, existence, activity, inactivity, «authentic» and «inauthentic» modes of being, forgetting of being.

Надійшла до редколегії 28. 02. 2013 р.

УДК 283/289 : 316.647.5 : 332.133.2

В. О. Ханстантинов

Миколаївський національний аграрний університет

ЕТНОКОНФЕСІЙНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Розглядається феномен етноконфесійної толерантності. Аналізуються сутність та зміст понять «регіон», «ресурсний потенціал», «регіональна політика». Висвітлюється роль етноконфесійної толерантності як складової ресурсного потенціалу регіону.

Ключові слова: етноконфесійна толерантність, регіон, ресурсний потенціал, регіональна політика.

Цілі модернізації України (і не лише у зв'язку з необхідністю подолання негативних наслідків світової фінансово-економічної кризи) потребують щонайповнішого використання наявних регіональних і місцевих ресурсів. Це становить одне із важливих завдань як органів державної влади і місцевого самоврядування, так й науковців, покликаних на основі ґрунтовних досліджень надавати відповідні практичні рекомендації. Ресурсний потенціал досліджується економічною наукою в курсі розміщення продуктивних сил. Його сутність, складові, принципи аналізу та оцінки, механізми нагромадження та використання висвітлені в працях таких вчених, як І. Ансофф, П. Друкер, Р. Каплан, В. Кашнікова, В. Коротков, Р. Коуз, В. Прохорова та ін.

Однак, на нашу думку, залишається поза увагою більшості дослідників той факт, що спокій та взаєморозуміння в етнопонаціональних і релігійно-церковних відносинах, відсутність політизації природних протиріч в них і гострих проблем в діяльності етнопонаціональних меншин і конфесійних організацій виступають в якості цілком самостійного і вельми важливого елементу ресурсного потенціалу регіону. З огляду на вказане, мета статті полягає, по-перше, в уточненні деяких базових понять, що застосовуються для політологічного аналізу багатоманітної регіональної проблематики, і, по-друге, у визначенні соціального механізму, в процесі і під впливом дії котрого етноконфесійна толерантність об'єктивується і набуває значення однієї з складових ресурсного потенціалу регіону.